

Voorgedragen columns op de Libellenstudiedag

Op de Libellenstudiedag werden ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de NVL verschillende columns voorgedragen. Voor de mensen die niet op de libellenstudiedag aanwezig konden zijn, staan hieronder de drie columns afgedrukt.

Vroeger

Robert Ketelaar

Tien jaar NVL. Je kunt zeggen dat de club oud genoeg is om terug te kijken op behaalde resultaten en jong genoeg om nog dynamisch en flexibel te zijn. Dat geldt hopelijk ook voor mezelf, alhoewel veel mensen me hier wellicht inmiddels als onderdeel van het meubilair beschouwen. Ik prijs me dan vandaag in het gelukkige gezelschap van enkele nog meer ervaren dinosauriërs. En aangezien libellen tot de oudste nog levensvatbare diergroepen op deze aarde behoren beschouw ik dat als een welkom compliment.

Tien jaar NVL. Ik herinner me bijeenkomsten in de jaren '80 van wat toen nog de Nederlandse LibellenOnderzoekers heette. Altijd een klein, maar knus gezelschap in bijvoorbeeld het kantoor van de KNNV in Utrecht. Of, als het echt bont werd en er meer dan 15 mensen verwacht werden pakten we uit in de Schothorst in Amersfoort. Sinds die tijd is er veel veranderd. Toen vulden we onze waarnemingen in op wetenschappelijk ogende formulieren die door ijverige datatypistes in enorme bedrijfscomputers in schimmelige universiteitsgebouwen in Leiden werden ingeklopt. Het uitdraaien van verspreidingskaarten was een bijna religieuze aangelegenheid en de rituele mist rond de nieuwe kaartjes loste maar langzaam op voor veel waarnemers. Het duurde immers een tijdje voordat je ze kon zien. Tegenwoordig voer je waarnemingen in via internetapplicaties waarbij je waarneming gelijk op een kaartje wordt geplot, samen met de waarnemingen van honderden anderen. Technisch is het mogelijk dat je direct een vermanend mailtje terug krijgt wanneer je een houtpantserjuffer in mei invoert. Onze kennis over libellen is daarmee zonder meer gedemocratiseerd. Het is ongetwijfeld een van de grote drijvende krachten geweest achter de enorme aanwas van libellenwaarnemers in Nederland. De snelle uitwisseling van informatie, de toegenomen hoeveelheid liefhebbers en de toegenomen verplaatsingsmogelijkheden in Nederland hebben ook hun keerzijde. Kleinzielige praktijken op de Friese zandgronden bij de Oostelijke witsnuitlibel zijn voor mij een signaal dat de liefhebberij en vriendelijkheid soms plaats hebben gemaakt voor een misplaatst fanatisme.

Tien jaar NVL. Van 80 leden in het begin zijn we heel snel doorgegroeid naar rond de 400 leden nu. Dat is overigens plek 99 op de Vroege Vogels Parade van natuur- en milieclubs in Nederland. Wat zegt dat? We zitten daar min of meer tussen Greenwish en Stichting Behoud Przewalskipaard in, twee voor mij onbekende organisaties en dat zegt wellicht genoeg.

Maar goed, dat is toch ongeveer 6 leden per libellensoort in Nederland en dat is een stuk meer dan de bladwespenvereniging mag verwachten. Aan de andere kant, elke individuele zeehond in Nederland heeft 15 ondersteuners die de kas van Lenie 't Hart spekken. Dat zijn aantallen waar NOVIB van droomt en ook dat zegt weer iets over de steun voor natuur en milieu in Nederland. Uiteindelijk moeten wij ons natuurlijk helemaal niet bezig moeten houden met hoeveel leden we hebben en hoe goed we scoren op de maatlat van Vroege Vogels. Met 400 leden zijn we groot genoeg om serieus onderzoek te doen en klein genoeg om het vooral gezellig te hebben.

Tien jaar NVL. Niet alleen wij, maar ook de libellen in ons land zijn veranderd. Volgens sommigen zijn we overspoeld door een tsunami van zuidelijke soorten en als een odonatoloog dat zegt heeft hij of zij gelijk. Maar ondanks die toestroom van warmteminnende soorten heeft onze oorspronkelijke fauna het heel goed gedaan, en ook dat is een parallel met onze eigen maatschappij. Wat dat betreft zou het goed zijn als sommige politici zich wat meer zouden verdiepen in de successen van de co-existentie van soorten libellen. Het zal een boel geblondeerde haren in ons land schelen. Maar wij hebben hele andere kopzorgen. Onze libellen doen het zo goed dat er zo meteen niets meer te beschermen valt. Als De Vlinderstichting beursgenoteerd zou zijn is dit aanleiding voor een forse daling van de AEX. Ongeveer rond deze tijd moet een nieuwe Rode Lijst worden opgesteld. Ik voorspel dat er weinig overblijft van de oorspronkelijke lijst van 27 soorten. Vermoedelijk wordt de lijst bekort naar tien soorten waarvan er nog maar acht daadwerkelijk in een gevarezone zitten of verdwenen zijn. Voorwaar een zeer fraai resultaat en ik spreek bij deze de hoop uit dat we in de komende tien jaar elk jaar een soort van deze lijst laten verdwijnen. Over tien jaar komen we hier weer terug en kunnen we proosten op het voor de eerste keer als sneeuw voor de zon verdwijnen van een Rode Lijst. We hoeven ons dan niet meer druk te maken over bescherming, maar kunnen ongestoord genieten van onze onderzoeksobjecten. Dat is niet alleen goed nieuws voor de libellen, dat is ook goed nieuws voor ons en voor de NVL. Tot over tien jaar!

Een dik verdient libellenfeest!

Jan van der Made

Natuurbeschermers zijn rasoptimisten. Als dit niet het geval zou zijn zouden zij per direct met het vak moeten stoppen. Het zijn ook zeer gedreven natuurliefhebbers, die jaren lang bijna dag en nacht met hun liefdesobjecten bezig kunnen zijn. Alleen met een dergelijke instelling is het mogelijk mensen te motiveren, een verspreidingsatlas samen te stellen, een